

Ing. Vladimír Šretr - daňový poradce

Informace o účtování dluhopisů

V běžné praxi se často setkáváme s potřebou vyřešení správného postupu účtování o dluhopisech, které bývají vydávány v různých formách, a to ať již z pohledu investora jako držitele dluhopisu, nebo emitenta jako vydavatele dluhopisu.

K správnému postupu účtování nejčastějších případů dluhopisů může být posloužit dále uvedený výklad s příklady.

Dluhopisy jsou považovány za cenné papíry, s jejichž držením je spojeno právo na úhradu jmenovité hodnoty dluhopisu ke dni splatnosti dluhopisu. Pořizovací cena dluhopisu může být vyšší, stejná nebo nižší, než je jmenovitá hodnota dluhopisu.

Obecně lze rozdělit dluhopisy na dvě základní skupiny, a to:

- bezkuponové dluhopisy,
- kuponové dluhopisy

Kuponové dluhopisy obvyklé mívají také dvě formy, a to:

- kuponové dluhopisy s premií,
- kuponové dluhopisy s diskontem.

Odlišnosti jednotlivých druhů dluhopisů vyplývají z dále uvedených příkladů jejich účtování.

Bezkuponové dluhopisy

U těchto dluhopisů vytváří investor svůj zisk z rozdílu mezi jmenovitou hodnotou dluhopisu a jeho emisní hodnotou.

Příklad č. 1:

Investor nakoupil 1.5.2020 dvouletý dluhopis emitovaný (vydaný) k 1.1.2020 ve jmenovité ceně 300 000,- Kč za 280 000,- Kč. Dluhopis je splatný k 31.12.2021.

Tento dluhopis bývá označován jako diskontovaný a pro jeho správné zaúčtování je nutno vypočítat výši diskontu celkem a pro každý měsíc samostatně.

Diskont = 300 000 – 280 000 = 20 000,- Kč

Investor bude mít dluhopis v držení 20 měsíců, tj. 1 000,- Kč diskontu pro každý měsíc.

Účtování u investora:

1) pořizovací cena dluhopisu	280 000	065 / 221
2) zúčtování diskontu r. 2020 do výnosů (8 x 1 tis.)	8 000	065 / 662
3) zúčtování diskontu r. 2021 do výnosů (12 x 1 tis.)	12 000	065 / 662
4) inkaso jmenovité hodnoty dluhopisu	300 000	221 / 065

Účtování u emitenta:

1) emisní hodnota dluhopisu	280 000	375 / 473
2) zvýšení na nominální hodnotu dluhopisu	20 000	381 / 473
3) inkaso emisní hodnoty od investora	280 000	221 / 375
4) zúčtování diskontu r. 2020	8 000	562 / 381
5) zúčtování diskontu r. 2021	12 000	562 / 381
6) vyplacení nominální hodnoty dluhopisu	300 000	473 / 221

Kuponové dluhopisy s prémie

U těchto dluhopisů investor získává od emitenta dluhopisu kuponové platby, které mohou být stanoveny pevným nebo variabilním způsobem, obvykle procentem z jmenovité hodnoty dluhopisu.

Příklad č. 2:

Investor nakoupil 1.5.2020 jednoletý dluhopis emitovaný rovněž k 1.5.2020 v jmenovité ceně 300 000,- Kč za 303 000,- Kč. Dluhopis je splatný k 30.4.2021. K dluhopisu se vážou pololetní kupony ve výši 7 % p.a., splatné k 31.10.2020 a 30.4.2021.

Částka rozdílu mezi jmenovitou a kupní cenou ve výši 3 000,- Kč se označuje jako prémie. Tyto zvýšené náklady je nutno časově rozlišit do jednotlivých období formou amortizace, měsíční hodnota amortizace činí 250,- Kč.

Výpočet měsíční hodnoty kuponu:

$$((7 \times 300\,000) : 100) : 12 = 1\,750,- \text{ Kč}$$

Účtování u investora:

1) nákup dluhopisu	303 000	256 / 221
2) zúčtování kuponu 05-10/2020 (6 x 1750)	10 500	256 / 662
3) amortizace prémie r. 2020 (8 x 250)	2 000	562 / 256
4) inkaso pololetního kuponu	10 500	221 / 256
5) zúčtování kuponu 11-12/2020 (2 x 1750)	3 500	256 / 662
6) zúčtování kuponu 01-04/2021 (4 x 1750)	7 000	256 / 662
7) amortizace prémie r. 2021 (4 x 250)	1 000	562 / 256
8) inkaso druhého pololetního kuponu	10 500	221 / 256
9) inkaso jmenovité hodnoty dluhopisu	300 000	221 / 256

Účtování u emitenta bude obdobné s použitím „opačných“ účtů s tím, že prémie bude u emitenta součástí jeho finančních výnosů, zatímco vyplacené hodnoty kuponů budou součástí finančních nákladů emitenta. Na místo účtu 256 se u emitenta obvykle používá příslušný účet závazků v účtové skupině 37, např. SÚ 375.

Kuponové dluhopisy s diskontem

U těchto dluhopisů je pořizovací cena dluhopisů nižší než jejich nominální hodnota, uvedený rozdíl se označuje jako diskont, podléhající rovněž časovému rozlišení.

Příklad č. 3:

Investor nakoupil obdobně jako v příkladu č. 2 dne 1.5.2020 jednoletý dluhopis emitovaný rovněž k 1.5.2020 v jmenovité ceně 300 000,- Kč za nákupní cenu 288 000,- Kč. Dluhopis je splatný k 30.4.2021. K dluhopisu se váže roční kupon ve výši 3 % p.a., splatný k 30.4.2021.

Účtování u investora:

1) nákup dluhopisu	288 000	256 / 221
2) amortizace diskontu 05-12/2020 (8 x 1000)	8 000	256 / 666
3) amortizace diskontu 01-04/2021 (4 x 1000)	4 000	256 / 666
4) zúčtování části kuponu 05-12/2020 (8 x 750)	6 000	256 / 662
5) zúčtování části kuponu 01-04/2021 (4 x 750)	3 000	256 / 662
6) inkaso ročního kuponu v r. 2021	9 000	221 / 256
7) inkaso jmenovité hodnoty dluhopisu	300 000	221 / 256

Účtování u emitenta bude obdobné jako v předchozím příkladu s použitím „opačných“ účtů s tím, že diskont i hodnota kuponů bude součástí finančních nákladů emitenta při respektování časové souvislosti nákladů. Na místo účtu 256 se u emitenta obvykle používá příslušný účet závazků v účtové skupině 37, např. SÚ 375.

V případě, že by se v příkladu č. 2 a 3 jednalo o dlouhodobé dluhopisy se splatností delší než jeden rok, potom by při účtování byly používány příslušné účty dlouhodobého finančního majetku a dlouhodobých závazků.

Označení výše uvedených účtů je nutno považovat za orientační, účetní jednotka se může v rámci příslušné závazné účtové skupiny dle směrné účtové osnovy zvolit i jiné označení příslušných syntetických účtů podle vlastní účtové osnovy.

Závěrem upozorňuji na některá základní ustanovení předpisů pro účtování dluhopisů:

- § 25 zákona o účetnictví – oceňování k datu pořízení v pořizovacích cenách,
- § 27 zákona o účetnictví – přecenění dluhopisů k rozvahovému dni na reálnou hodnotu
- § 48 vyhlášky 500/2002 Sb. – vedlejší pořizovací náklady zahrnované do pořizovací ceny
- § 51 vyhlášky 500/2002 Sb. – účtování oceňovacích rozdílů z přecenění dluhopisů
- České účetní standardy č. 008, 014, 016, 017 a 018 – operace s cennými papíry, dlouhodobý a krátkodobý finanční majetek, zúčtovací vztahy a kapitálové účty.

Ing. Vladimír Šretr – daňový poradce

V Ústí nad Labem dne 20.10.2020